

1. Опис навчальної дисципліни

«Клінічна діагностика хвороб тварин»

2 курс (скорочений термін навчання)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	<u>21 – «Ветеринарна медицина»</u> (шифр і назва)	
Напрямок підготовки	<u>211 – «Ветеринарна медицина»</u> (шифр і назва)	
Освітній ступінь	<u>Магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	6	
Форма контролю	Залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2, 3	_____
Семестр	4, 5	_____
Лекційні заняття	30 год.	_____ год.
Практичні, семінарські заняття	–	_____ год.
Лабораторні заняття	90 год.	_____ год.
Самостійна робота	30 год.	_____ год.
Індивідуальні завдання		_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. _____ год.	

Мета

«Клінічна діагностика хвороб тварин» – одна з перших клінічних дисциплін, що вивчаються студентами факультету ветеринарної медицини на II курсі навчання. Вона вчить принципам розпізнання хвороб тварин і вводить в курс вивчення інших профілюючих клінічних дисциплін, є методичною основою клінічної ветеринарної медицини

Завдання

„Клінічна діагностика хвороб тварин” є важливою пропедевтичною дисципліною в системі підготовки лікаря ветеринарної медицини, навчає методам дослідження тварин з метою розпізнання хвороб, перш за все внутрішніх незаразних, повідомляє основні відомості про семіотику (симптоми і синдроми хвороб і їх діагностичне значення), а також вчить лікарському мисленню і методиці постановки діагнозу, виробляючи у студентів методологічні основи мислення.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

- освоїти прийоми поводження з тваринами;
- оволодіти методами клінічного дослідження тварин, включаючи фізичні, інструментальні та лабораторні методи;
- освоїти план і послідовність клінічного дослідження тварин, його окремих систем і органів;
- набути певних навиків вивчення і визначення основних симптомів внутрішніх хвороб тварин;
- освоїти методику диспансеризації продуктивних сільськогосподарських тварин;
- освоїти методи фіксації і приборкання тварин з метою безпечного проведення їх діагностики і лікування;
- оволодіти правилами професійної етики і деонтології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- володіти основними клінічними та сучасними лабораторними і інструментальними методами дослідження;
- засвоїти клінічні терміни і виявлення змін в організмі тварини;

вміти:

- здійснити прийом хворої тварини та відповідний фізичний огляд: вивчити повну розповідь власника, виходячи з клінічних міркувань проводити диференційну діагностику та встановлювати остаточний діагноз;
- аналізувати отримані результати клінічних спостережень і лабораторних досліджень;
- правильно оформляти ветеринарну документацію;
- ефективно комунікувати з колегами для обміну науковою та технічною інформацією та практичним досвідом.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для студентів ОС «Магістр» скороченого терміну, денної форми навчання.

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНА ДІАГНОСТИКА

Тема лекційного заняття 1. Суть і значення дисципліни, зв'язок її з іншими дисциплінами. Поняття про симптоми, синдроми, діагноз, прогноз. Схема клінічного дослідження. Попереднє знайомство з твариною: реєстрація і анамнез. Дослідження габітусу.

Тема лекційного заняття 2. Діагностичне значення дослідження шерстного (волосяного) покриву, шкіри, підшкірної клітковини. Патологічні зміни шкіри та підшкірної клітковини і їх діагностичне значення.

Тема лекційного заняття 3. Діагностичне значення дослідження видимих слизових оболонок та лімфатичних вузлів. Термометрія.

Змістовий модуль 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Тема лекційного заняття 4. Значення дослідження серцево-судинної системи. Схема дослідження. Огляд, пальпація. Дослідження тонів серця (аускультация) і їх зміни. Шуми серця.

Тема лекційного заняття 5. Пороки серця та їх діагностика. УЗД та рентгенологічне дослідження серця.

Тема лекційного заняття 6. Електрокардіографія. Аритмії.

Змістовий модуль 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Тема лекційного заняття 7. План дослідження. Загальні клінічні методи дослідження верхніх (передніх) дихальних шляхів. Огляд, пальпація і перкусія грудної клітки і ділянки легень і їх діагностичне значення.

Тема лекційного заняття 8. Аускультация легень та її діагностичне значення. Основні дихальні шуми і їх зміни в фізіологічних і патологічних умовах. Рентгенологічне дослідження дихальної системи.

Змістовий модуль 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ І ПЕЧІНКИ

Тема лекційного заняття 9. План дослідження. Значення клінічних методів дослідження ротової порожнини. Глотки, стравоходу, вола, рубця та їх клінічне значення. Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини та його клінічне значення (дослідження передшлунків, сичуга і шлунка).

Тема лекційного заняття 10. Дослідження шлунку і кишечника моногастричних тварин. Ендоскопія. Загальноклінічні методи дослідження печінки у тварин.

Змістовий модуль 5. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЧОВОЇ І НЕРВОВОЇ СИСТЕМ

Тема лекційного заняття 11. Схема дослідження. Діагностичне значення клінічних методів дослідження нирок і сечовивідних шляхів. Спеціальні методи дослідження сечової системи (УЗД, рентген, біопсія, цистоскопія).

Тема лекційного заняття 12. Дослідження фізико-хімічних властивостей сечі і їх діагностичне значення. Дослідження осадів сечі.

Тема лекційного заняття 13. План дослідження. Дослідження поведінки тварин, черепа і хребта, органів чуттів та їх діагностичне значення. Дослідження чутливості, рефлексів, координації рухів, судом, парезів та паралічів і їх діагностичне значення.

Змістовий модуль 6. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ КРОВІ

Тема лекційного заняття 14. План дослідження. Діагностичне значення фізичних і морфологічних досліджень крові. Лейкограма та її діагностичне значення. Лейкоцитози, лейкоцитопенії та їх клінічне значення.

Тема лекційного заняття 15. Біохімічне дослідження крові.

Структура навчальної дисципліни Клінічна діагностика хвороб тварин

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНА ДІАГНОСТИКА						
Тема 1. Схема клінічного дослідження. Попереднє знайомство з твариною: реєстрація і анамнез. Дослідження габітусу.	8	2		6		
Тема 2. Діагностичне значення дослідження шерстного (волосяного) покриву, шкіри, підшкірної клітковини	10	2		4		4
Тема 3. Діагностичне значення дослідження видимих слизових оболонок та лімфатичних вузлів. Термометрія	8	2		6		
Разом за змістовим модулем 1	26	6		16		4
Змістовий модуль 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ						
Тема 4. Значення дослідження серцево-судинної системи. Схема дослідження. Огляд, пальпація. Дослідження тонів серця (аускультация) і їх зміни. Шуми серця.	10	2		8		
Тема 5. Пороки серця та їх діагностика. УЗД та рентгенологічне дослідження серця	10	2		6		2
Тема 6. Електрокардіографія. Аритмії	8	2		4		2
Разом за змістовим модулем 2	28	6		18		4
Змістовий модуль 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ						
Тема 7. План дослідження. Загальні клінічні методи дослідження верхніх (передніх) дихальних шляхів. Огляд, пальпація і перкусія грудної клітки і ділянці легень і їх діагностичне значення	8	2		6		
Тема 8. Аускультация легень та її діагностичне значення. Основні дихальні шуми і їх зміни в фізіологічних і патологічних умовах. Рентгенологічне дослідження дихальної системи	12	2		6		4
Разом за змістовим модулем 3	20	4		12		4
Змістовий модуль 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ І ПЕЧІНКИ						

Тема 9. План дослідження. Значення клінічних методів дослідження ротової порожнини. Глотки, стравоходу, вола, рубця та їх клінічне значення. Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини та його клінічне значення (дослідження передшлунків, сичуга і шлунка).	18	2		12		4
Тема 10. Дослідження шлунку і кишечника моногастричних тварин. Ендоскопія. Загальноклінічні методи дослідження печінки у тварин.	16	2		10		4
Разом за змістовим модулем 4	34	4		22		8
Змістовий модуль 5. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЧОВОЇ І НЕРВОВОЇ СИСТЕМ						
Тема 11. Схема дослідження. Діагностичне значення клінічних методів дослідження нирок і сечовивідних шляхів. Спеціальні методи дослідження сечової системи (УЗД, рентген, біопсія, цистоскопія).	6	2		4		
Тема 12. Дослідження фізико-хімічних властивостей сечі і їх діагностичне значення. Дослідження осадів сечі.	10	2		4		4
Тема 13. План дослідження. Дослідження поведінки тварин, черепа і хребта, органів чуттів та їх діагностичне значення. Дослідження чутливості, рефлексів, координації рухів, судом, парезів та паралічів і їх діагностичне значення.	8	2		4		2
Разом за змістовим модулем 5	24	6		12		6
Змістовий модуль 6. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ КРОВІ						
Тема 14. План дослідження. Діагностичне значення фізичних і морфологічних досліджень крові. Лейкограма та її діагностичне значення. Лейкоцитози, лейкоцитопенії та їх клінічне значення.	12	2		6		4
Тема 15. Біохімічне дослідження крові.	6	2		4		
Разом за змістовим модулем 6	18	4		10		4
Усього годин	150	30		90		30

3. Теми лабораторних занять

з дисципліни "Клінічна діагностик хвороб тварин" для студентів II курсу (скорочений термін навчання) спеціальності «Ветеринарна медицина» на 2021-2022 навчальний рік

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1.	<u>Загальна діагностика</u> Підхід до тварин і їх фіксація.	4
2.	Реєстрація і анамнез. Визначення габітусу.	2
3.	Дослідження шерстного (волосяного) покриву, шкіри з підшкірною клітковиною.	4
4.	Дослідження видимих слизових оболонок	4
5.	Дослідження лімфатичних вузлів. Термометрія.	2
Модуль 2		
6.	<u>Дослідження серцево-судинної системи.</u> Дослідження серцевого поштовху. Перкусія серця та її клінічне значення.	4
7.	Аускультация серця. Тони серця	4
8.	Шуми серця. Пороки	4
9.	ЕКГ	2
10.	Дослідження судин.	2
11.	Дослідження венозного і артеріального тиску.	2
Модуль 3		
12.	<u>Дослідження системи дихання.</u> Дослідження верхніх дихальних шляхів.	2
13.	Огляд, пальпація, перкусія грудної клітки в ділянці легень.	4
14.	Аускультация легень та її клінічне значення.	4
15.	Рентгенологічне дослідження органів дихання	2
Модуль 4		
16.	<u>Дослідження системи травлення.</u> Дослідження апетиту, прийому корму і води.	2
17.	Дослідження органів ротової порожнини, глотки, стравоходу.	2
18.	Зондування стравоходу, шлунка, рубця, вола, сітки.	4
19.	Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини у великої і дрібної рогатої худоби (рубць, сітка, книжка, сичуг, кишечник).	4
20.	Зовнішнє дослідження органів черевної порожнини у коней, свиней і дрібних тварин.	2
21.	Дослідження кишечнику. Ректальне дослідження	4
22.	Рентгенологічне дослідження органів черевної порожнини	2
23.	Клінічні методи дослідження печінки.	2
Модуль 5		
24.	<u>Дослідження сечової системи.</u> Клінічні методи дослідження сечової системи.	2
25.	Катетеризация уретри та сечового міхура.	2
26.	Дослідження сечі. Визначення фізичних властивостей. Дослідження сечі на вміст протеїну, протеоз, вуглеводів, пігментів крові, індикану, кетонових тіл, уробіліну,	4

	жовчних пігментів та жовчних кислот. Дослідження осаду сечі.	
27.	УЗД та рентген нирок	2
28.	Дослідження нервової системи. Дослідження поведінки тварин, органів чуття, чутливості, рефлексів.	2
29.	Модуль 6	
30.	Дослідження системи крові. Способи й техніка одержання крові у різних видів тварин. Дослідження морфологічного складу крові. Техніка виготовлення, фіксація, фарбування мазків крові	4
31.	Виведення лейкограми	4
32.	Дослідження біохімічних показників крові	2

Всього 90 год.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені	
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені	
2		
...		

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами. Комплекти тестів, контрольних запитань для визначення рівня знань студентів

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР «Магістр» Спеціальність 21 «Ветеринарна медицина»	Кафедра терапії і клінічної діагностики 2021-2022 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №__ з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин»	Затверджую Зав. кафедри Костенко В. М. « » 2021 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Патологічні дихальні шуми та їх діагностичне значення.			
2. Протеозурія і її діагностичне значення.			
Тестові завдання різних типів			

1. Розставити у відповідності ознаки, характерні для:

А. Гострого паренхіматозного запалення лімфатичних вузлів	1. Щільні
В. Хронічного запалення лімфатичних вузлів	2. Болючі
	3. Не болючі
	4. Збільшені
	5. Горбкуваті
	6. Гладенькі
	7. Температура шкіри над лімфатичним вузлом підвищена

2. За тривалістю перебігу гарячки розрізняють:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1. ефемерні	4. хронічні
2. субфебрильні	5. гострі
3. піретичні	6. постійні

3. Сегмент QRS на електрокардіограмі відображає:

У бланку відповідей впишіть номер однієї правильної відповіді:

1	процес збудження передсердь
2	процес збудження шлуночків
3	електричну діастолу серця
4	час проходження збудження від передсердя до шлуночків

4. Де знаходиться пункт найкращої чутності двостулкового клапана у різних видів тварин?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	A	в 4-у міжреберному проміжку зліва
2	У коней	B	в 4-у міжреберному проміжку зліва на 4-6 см нижче лінії плечового суглоба
3	У свиней	C	в 5-у міжреберному проміжку зліва
4	У собак	D	в 5-у міжреберному проміжку зліва на 4-6 см нижче лінії плечового суглоба

5. Інспіраторна задишка клінічно проявляється:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1	витагнутою головою і шиєю
2	піднятою головою
3	розставленими грудними кінцівками
4	розставленими тазовими кінцівками
5	правильним чергуванням фаз вдиху та видиху
6	западання міжреберних м'язів
7	западанням черевної стінки вздовж реберної дуги

6. Розставити у відповідності патологічні стани, які викликають різні види жовтяниць:

A. Гемолітичну жовтяницю	1. цироз печінки	4. лептоспіроз
B. Паренхіматозну жовтяницю	2. інфекційна анемія коней	5. гепатоз
	3. гепатит	6. бабезіози

7. Слепа кишка у коней розташована у:

У бланку відповідей впишіть номер однієї правильної відповіді:

1	правій голодній ямці і здухвині
2	лівій здухвині
3	верхній лівій половині черевної порожнини
4	нижній лівій половині черевної порожнини

8. Розставити у відповідності компоненти осаду сечі:

A. Організовані	1. еритроцит	5. епітеліальні клітини
B. Неорганізовані	2. кристали солей	6. циліндри
	3. лейкоцити	7. циліндроїди
	4. кристали кислот	

9. Опускання верхньої повіки це:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1	птоз	3	мідріазис
2	енофтальм	4	анізокорія

10. Самовільне відокремлення сироватки крові від її згустку при відстоюванні називається:

У бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом:

11. За часом розпізнавання хвороби розрізняють діагноз:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1	точний
2	ранній
3	сумнівний
4	пізній
5	індивідуальний

12. Розставити у відповідності патологічні стани, які викликають різні види жовтяниць:

A. Гіпертермфія	1. при переохолодженні
B. Гіпотермія	2. при фізичних крововтратах
	3. при пневмоніях
	4. при гострих респіраторних хворобах
	5. при ураженні центральної нервової системи
	6. при уремії
	7. при гнійних процесах
	8. при сепсисі

13. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у різних видів тварин?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	A	на стегновій артерії
2	У коней	B	на лицьовій артерії
3	У птахів		не досліджують
4	У собак		на поверхневій скроневої артерії

14. Розставити у відповідності патологічні стани, які призводять до послаблення серцевих тонів.

A. Першого	1. міокардоз
B. Другого	2. колапс
	3. зниження кров'яного тиску у малому колі кровообігу
	4. зниження кров'яного тиску у великому колі кровообігу
	5. дилатація шлуночків

15. Тупий звук при перкусії грудної клітки виявляють при:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1.	хронічний альвеолярний емфіземі легень	4.	гідротораксі
2.	гострий альвеолярний емфіземі легень	5.	Крупозній пневмонії
3.	пневмотораксі		

16. Тонкий кишечник у коней досліджують:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1	в нижній лівій половині черевної порожнини
2	в верхній та середній лівій половині черевної порожнини
3	в середній правій половині черевної порожнини
4	в нижній правій половині черевної порожнини

17. Блювання центрального походження виникає:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1.	при енцефаліті	4.	на початковій стадії гарячкових захворювань
2.	при захворюваннях глотки	5.	в період одужування
3.	при уремії	6.	при захворюваннях

18. Внаслідок яких патологічних змін утворюються різні циліндри в осаді сечі

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Гіалінові циліндри	A	внаслідок дистрофічних змін каналців
2	Епітеліальні циліндри	B	внаслідок ниркових кровотеч
3	Лейкоцитарні циліндри	C	Внаслідок налипання лейкоцитів на нитки слизу
4	Еритроцитарні циліндри	D	Внаслідок протеїнурії ниркового походження

19. До поверхневих рефлексів відносять:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1. рефлекси копитної кістки	4. колінний рефлекс
2. рефлекси холки	5. кореальний рефлекс
3. рефлекси ахілового сухожилка	6. черевний

20. Розставити у відповідності патологічні стани, які призводять до послаблення серцевих тонів.

A. Моноцитоз	1. при сироваткових хворобах
B. Еозинофілія	2. при хронічних септичних процесах
	3. при видужуванні після гострих запальних хвороб
	4. при екземах
	5. при паразитарних захворюваннях
	6. при бабезіозах

21. Розставити у відповідності характерні ознаки:

A. Запальних набряків	1. місцеве підвищення температури шкіри
B. Застійних набряків	2. симетричність розташування
	3. болючість
	4. тістоподібна консистенція
	5. безболісність
	6. різке відмежування пошкоджених тканин від здорових
	7. місцева температура не підвищена

22. Які причини призводять до зміни кольору слизових оболонок?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	блідість	A	підвищення вмісту в крові білірубину
2	синюшність	B	внаслідок крововиливів у слизову оболонку
3	жовтяничність	C	зменшення в крові вмісту гемоглобіну, кількості еритроцитів
4	геморагічне почервоніння	D	збільшення вмісту в крові відновленого гемоглобіну

23. За величиною пульсової хвилі розрізняють артеріальний пульс:

У бланку відповідей впишіть номери правильних відповідей:

1. великий	4. ритмічний
2. малий	5. стрибкоподібний
3. середній	

24. При яких патологічних станах вислуховуються шуми в серці?

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	Шум тертя	A	накопиченні рідкого ексудату в перикарді
2	Шум плеску	B	анемія, коли в'язкість крові зменшується
3	Функціональний ендокардіальний шум	C	недостатності тристулкового клапана
4	Органічний ендокардіальний шум	D	відкладанні фібрину на листках перикарду

25. Задня перкусійна межа легень по лінії сідничного горба зліва у різних видів тварин знаходиться:

У бланку відповідей поєднайте і впишіть правильні відповіді:

1	У великої рогатої худоби	A	14-й міжреберний проміжок
2	У коней	B	11-й міжреберний проміжок
3	У собак	C	9-й міжреберний проміжок

26. Розлади просування у стравохід через порожнину глотки змішаних із слиною кормових мас у вигляді кормової грудки, називається:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом

Правильна відповідь: дисфагія

27. Розставити у відповідності найбільш поширені методи, які застосовують для дослідження великої рогатої худоби:

A. Рубця	1. проба Рюге
B. Сітки	2. аускультация
	3. перкусія
	4. руменографія
	5. глибока пальпація в ділянці мечоподібного хряща
	6. пальпація в ділянці лівої голодної ямки

28. Розставити у відповідності хвороби, які супроводжуються глюкозурією:

А. Фізіологічною В. Патологічною	1. хронічний гломерулонефрит 2. при поїданні великої кількості вуглеводних кормів 3. ниркова недостатність 4. в/в введення глюкози 5. післяродовий період 6. цукровий діабет
-------------------------------------	---

29. Скорочення м'язів невеликої сили, які нагадують тремтіння називають:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом

30. Зрушення ядра вправо – це збільшення кількості:

У бланку відповідей впишіть номер правильної відповіді:

1. паличкоядерних нейтрофілів 2. сегментоядерних нейтрофілів 3. юних нейтрофілів 4. мієлоцитів

Контрольні питання

1. Дати визначення симптомам.
2. Як поділяються симптоми за значенням для встановлення діагнозу?
3. Як поділяються симптоми, зважаючи на значимість для прогнозування?
4. Що таке синдром хвороби?
5. Дайте визначення діагнозу.
6. Який діагноз може бути за ступенем достовірності?
7. Який діагноз може бути за ступенем обґрунтування?
8. Як розрізняють діагноз за часом розпізнавання?
9. Написати план клінічного дослідження хворих тварин.
10. Що включає попереднє дослідження хворої тварини?
11. Що включає загальне дослідження хворої тварини?
12. Реєстрація включає в себе ...
13. Анамнез. З яких частин він складається?
14. З яких питань складається anamnesis vitae?
15. З яких питань складається anamnesis morbi?
16. Які загальні методи дослідження тварин Ви знаєте?
17. Які інструментальні методи дослідження тварин ви знаєте?
18. Габітус – це...
19. Які вимушені положення тіла Ви знаєте?
20. Як відрізнити вимушене лежаче положення тіла від природнього лежачого?
21. Які вимушені пози тварин Ви знаєте?
22. Які вимушені рухи тварин Ви знаєте?
23. Коли виникає вимушене лежаче положення тіла?
24. Коли виникає стояче вимушене положення тіла у тварин?
25. Класифікація конституцій коней за Зайцевим В.І?
26. Що входить до фізіологічних властивостей шкіри?
27. Причини прояву ціанозу шкіри.
28. Причини появи анемічності шкіри.
29. Причини появи іктеричності шкіри.
30. Причини появи геморагічного почервоніння шкіри.
31. Причини появи гіперемічного почервоніння шкіри.
32. Як відрізнити почервоніння гіперемічне від геморагічного?
33. Як визначити еластичність шкіри?
34. Причини, які викликають зниження еластичності шкіри?
35. Як визначають вологість шкіри?
36. Причини, що зумовлюють загальне підвищення температури шкіри?
37. Причини, які зумовлюють місцеве підвищення температури шкіри?

38. Гіпергідроз, його різновидності та причини його виникнення.
39. Ангідроз та причини його виникнення?
40. Які Ви знаєте сторонні запахи шкіри?
41. Що відноситься до патологічних змін шкіри?
42. Що належить до первинних висипів?
43. Що належить до вторинних висипів?
44. Що відноситься до порушення цілісності шкіри?
45. Як поділяються набряки за походженням?
46. Діагностичне значення дослідження серцевого поштовху.
47. Що спричиняє послаблення серцевого поштовху?
48. В результаті чого виникає посилення серцевого поштовху.
49. Як Ви розумієте стукаючий серцевий поштовх.
50. Методика визначення верхньої межі серця у коней.
51. Методика визначення верхньої межі серця у ВРХ.
52. Як визначити задню перкусійну межу серця у домашніх тварин?
53. Що таке зона відносною серцевої тупості? У яких тварин вона досліджується?
54. Що таке зона абсолютної серцевої тупості? У яких тварин вона досліджується?
55. Як відрізнити I – ий тон серця від II – ого.
56. Які звукові компоненти утворюють I – ший систолічний тон?
57. Які звукові компоненти утворюють II – ий діастолічний тон?
58. Причини посилення серцевих тонів.
59. Причини послаблення серцевих тонів.
60. Причини, що призводять до розщеплення і роздвоєння серцевих тонів?
61. Чим зумовлена тахікардія?
62. Чим зумовлена брадикардія?
63. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у ВРХ.?
64. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у свиней?
65. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у коней?
66. Де знаходяться пункти найкращої чутності тонів і шумів серця у собак?
67. Класифікація шумів серця.
68. Як віддиференціювати функціональні ендокардіональні шуми від органічних?
69. Чим характеризується stenosis ostii atrioventricularis dextrii?
70. Чим характеризується insufficientia valvularum aortae?
71. Чим характеризується insufficientia valvularum artaeriae pulmonalis?
72. Чим характеризується insufficientia valvulae tricuspidalis?
73. Чим характеризується stenosis ostii atrioventricularis sinistri?
74. Чим характеризується insufficientia valvulae bicuspidalis?
75. Чим характеризується stenosis ostii aortae?
76. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у коней?
77. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у великої рогатої худоби?
78. На яких судинах досліджують артеріальний пульс у дрібних тварин?
79. Який артеріальний пульс може бути за висотою пульсової хвилі?
80. Що входить до якості пульсу?
81. Який артеріальний пульс може бути за напруженням артеріальної стінки?
82. Який артеріальний пульс може бути за наповненням артерії?
83. Який артеріальний пульс може бути за формою пульсової хвилі?
84. Який артеріальний пульс може бути за величиною пульсової хвилі?
85. Як визначити позитивний венний пульс?
86. В яких випадках спостерігають рясні носові витікання?
87. Типи задишки та причини їх появи?
88. Клінічні ознаки експіраторної задишки?
89. Специфічна поза тварини при інспіраторній задишці.
90. Типи дихання і діагностичне значення їх визначення у тварин.

91. Причини виникнення тахіпноє.
92. Причини виникнення брадипноє.
93. Якого кольору слизова оболонка носа у коней, ВРХ, ДРХ?
94. Методи дослідження гортані, і що при кожному з них визначають?
95. Методи дослідження трахеї, і що при кожному з них визначають?
96. Діагностичне значення аускультатії гортані та трахеї?
97. Способи підрахунку частоти дихальних рухів у тварин.
98. Частота дихання у с/г тварин і від чого вона залежить?
99. Методи дослідження пазух лицьової частини черепа та їх клінічне значення.
100. Клініко – діагностичне значення пальпації грудної клітки.
101. Що таке поле перкусії легень?
102. Особливості дослідження сичуга телят.
103. Клінічна оцінка методів дослідження шлунка коней.
104. Особливості зондування шлунка коня.
105. Методи дослідження шлунка собак та їх клінічна оцінка.
106. Особливості зондування шлунка свиней.
107. Особливості зондування шлунка м'ясоїдних.
108. Діагностичне значення дослідження кишечника у коней.
109. Особливості ректального дослідження у ВРХ.
110. Загальні методи дослідження печінки у ВРХ.
111. Розлади діурезу і їх діагностичне значення.
112. Значення дослідження фізичних властивостей сечі.
113. Індиканурія та її діагностичне значення?
114. Уробілінурія і її діагностичне значення?
115. Протеозурія і її діагностичне значення.
116. Білірубинурія, холіурія та їх діагностичне значення.
117. Глюкозурія та її діагностичне значення.
118. Катетеризація уретри і сечового міхура кобил.
119. Катетеризація уретри і сечового міхура корови.
120. Протеїнурія та її діагностичне значення.
121. Клінічне значення дослідження кольору сечі тварин.
122. Клінічне значення дослідження консистенції сечі тварин.
123. Техніка взяття крові у тварин для біохімічних досліджень.
124. Що включає в себе морфологічне дослідження крові?
125. Діагностичне значення морфологічних досліджень крові.
126. Що включають в себе фізико – хімічні дослідження крові?
127. Що включають в себе біохімічні дослідження крові?
128. Від чого залежить відносна щільність крові та діагностичне значення її визначення?
129. Які фактори впливають на швидкість звертання крові і діагностичне значення її визначення?
130. Що таке ретракція кров'яного згустку, які фактори на неї впливають і діагностичне значення її визначення?
131. Що таке в'язкість крові, від чого вона залежить і діагностичне значення її визначення?
132. Швидкість осідання еритроцитів фактори, які на неї впливають і діагностичне значення її визначення.
133. Що слід розуміти під резистентністю еритроцитів?
134. Як визначають осмотичну резистентність еритроцитів та її діагностичне значення?
135. Гематокритна величина та діагностичне значення її визначення.
136. Гемоглобін, його склад та діагностичне значення його визначення.
137. Одиниці виміру та середні показники вмісту гемоглобіну в крові здорових тварин.

7. Методи навчання.

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (метод справ, лабораторна робота, практична робота).

8. Форми контролю.

- поточний (опитування, тестування);
- рубіжний (курсова робота, реферат, модулі);
- підсумковий (тестування, залік, екзамен письмовий).

9. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

10. Методичне забезпечення

- Мікроскопічні дослідження осадів сечі сільськогосподарських тварин. Метод. вказівки до практичних занять для студентів ФВМ / М.І. Цвіліховський В.А. Грищенко, І.Г. Погурський, В.О. Бондар, Т.І. Левищенко. К.: Вид. центр НАУ. 2000. 37 с
- Методичні вказівки щодо проходження навчальної практики з дисципліни "Клінічна діагностика хвороб тварин" студентами факультету ветеринарної медицини: спеціальність 7.130501 / М.І. Цвіліховський, В.О. Бондар, І.Г. Погурський, В.А. Грищенко, О.М. Якимчук, Т.І. Левищенко К.: Вид. центр НАУ. 2001. 17 с.
- Діагностика пороків серця.-Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності "Ветеринарна медицина" освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст магістр (8.130501) / М.І. Цвіліховський, Т.І. Левищенко, І.Г. Погурський, В.О. Бондар, О.М. Якимчук – К.:НАУ.-2004. 36с.
- Ендоскопія шлунково-кишкового тракту у собак і котів. Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності "Ветеринарна медицина" освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст магістр (8.130501) / М.І. Цвіліховський, Т.І. Левищенко, О.М. Якимчук, І.Г. Погурський, В.О. Бондар. – К.:НАУ. - 2005. - 20с.
- Показники крові тварин при патології. Методичні вказівки до проведення занять для студентів спеціальності "Ветеринарна медицина" освітньо-кваліфікаційних рівнів

- спеціаліст магістр (8.130501) / М.І. Цвіліховський, О.М. Якимчук, Т.І. Левищенко, І.Г. Погурський, В.О. Бондар. К.: НАУ. - 2006. - 31с.
- Лабораторне дослідження сечі. Методичні вказівки до проведення практичних занять / М.І. Цвіліховський, Т.І. Левищенко, О.М. Якимчук, В.О. Бондар та ін.. К.: НУБіП України. 2014. 45 с.
  - Здорове і хворе серце твари. Методичні вказівки для підготовки лікаря ветеринарної медицини ОКР «Магістр» / Цвіліховський М.І., Береза В.І., Палюх Т.А., Немова Т.В. та інші. К. «Компринт». 2014. 37 с.
  - Як уникнути помилок при дослідженні та побудові діагнозу хвороб системи дихання в тварин? Методичні вказівки для підготовки лікаря ветеринарної медицини ОКР «Магістр». / Береза В.І., Палюх Т.А., Немова Т.В. та інші. К. «Компринт». 2014. 33 с.
  - Ультразвукова діагностика хвороб нирок у дрібних домашніх тварин. Методичні вказівки для підготовки фахівців ОКР «Магістр». / Бондар В.О., Якимчук О.М., Немова Т.В., Павелиця О.О. та ін. К. «Компринт». 2014. 49 с.
  - Бондар В.О., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Обруч М.М. Сучасні методи діагностики у ветеринарній медицині дрібних домашніх тварин: (МАГНІТНО-РЕЗОНАНСНА ТОМОГРАФІЯ). Частина 2: Методичні вказівки для підготовки фахівців ОС «Магістр» за спеціальністю 211 – Ветеринарна медицина. К. : «ЦП»КОМПРИНТ», 2017. 35 с.
  - Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Костюк О.С., Якимчук І.М. Сучасні методи дослідження серця. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 24 с.
  - Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. Діагностика хвороб серцево-судинної системи. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 26 с.
  - Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Костюк О.С., Якимчук І.М. Сучасна електрокардіографія тварин. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 22 с.
  - Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. Діагностика хвороб дихальної системи тварин. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 24 с.

11. Рекомендована література

Основна література:

1. Клінічна діагностика хвороб тварин. / Левченко В.І., Судаков М.О., Мельник Й.Л., Чумаченко В.Ю. та ін. - К.: Урожай.- 1995. - 368 с.
2. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / За ред. В.І. Левченко. Біла Церква. 2004. 607с
3. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / За ред. В.І. Левченко. Біла Церква. 2017. 544 с
4. Цвіліховський М.І., Бондар В.О., Якимчук О.М., Маринюк М.О. Практикум з клінічної діагностики хвороб тварин. К.: «ЦП»КОМПРИНТ», 2017. 307 с.
5. Клінічне дослідження екзотичних тварин. Навчальний посібник. / Козачок В.С., Скиба О.О., Цвіліховський М.І. К.: Арістей. 2010. 248 с.

Додаткова література:

- Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Бондар В.О., Маринюк М.О., Обруч М.М., Якимчук І.М. Клінічне дослідження органів і систем тварин: навчальний посібник. К.: "ЦП"КОМПРИНТ". 2017. 382 с.
- Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Бондар В.О., Якимчук І.М., Іванченко Н.Ю. Клінічна діагностика хвороб тварин. Частина 1. Інструментальні методи дослідження серця тварин: навчальний посібник. К.: "ЦП"КОМПРИНТ". 2017. 126 с.

- Цвіліховський М.І., Береза В.І., Костенко В.М., Бойко Н.І., Голопура С.І., Грушанська Н.Г., Якимчук О.М. Спеціальна пропедевтика, терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин: навчальний посібник. К.: "ЦП"КОМПРИНТ", 2017. 607 с.
- Clinical examination of organs and systems of animals. Training Manual / For the training of specialists in the field of knowledge "Veterinary Medicine" of higher education institutions / [M. Tsvilikhovskiy, O. Yakymchuk, M. Maryniuk, I. Yakymchuk, O. Berezovska]; for ed. M.I. Tsvilikhovskiy. K.: CP "KOMPRINT", 2018. 370 p.

12. Інформаційні ресурси

- www.nbu.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
- www.dnsgb.com.ua – Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук
- library.nubip.edu.ua – Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Факультет ветеринарної медицини

Анотація робочої програми з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» для ОС «Магістр» за спеціальністю 212- «Ветеринарна медицина»

Курс – 2, 3

Семестр – 4, 5

Кредитів – 5

Лекцій – 30 год.

Лабораторна робота – 90 год.

Самостійна робота – 30

Форма звітності – залік – 4 семестр, екзамен – 5 семестр, навчальна практика – 6 семестр.

«Клінічна діагностика хвороб тварин» – одна з профільюючих клінічних дисциплін, які формують магістра ветеринарної медицини. Для ефективного лікування тварин, прогнозування хвороб необхідне вміння розпізнавати хвороби, групувати їх у патогенетично зв'язані симптомокомплекси і на основі цього робити висновок - встановлювати діагноз. Усі клінічні дисципліни ґрунтуються на діагностиці. Методи клінічного обстеження застосовуються при діагностуванні різних за своєю етіологією захворювань – внутрішніх, хірургічних, гінекологічних, інфекційних, паразитарних. Значення дисципліни для формування магістра ветеринарної медицини зростає з уведенням спеціалізації господарств, застосуванням новітніх технологій утримання і годівлі продуктивних тварин та зростанням кількості домашніх тварин.

“Clinical diagnosis of animal diseases” – one of the profiled clinical disciplines that form the master’s degree of Veterinary Medicine. For effective treatment of animal disease forecasting skills necessary to recognize the disease, grouped them in the pathogenetic symptomo-complexes and on the base of this facts we make conclusion - establish a diagnosis. All courses are based on clinical diagnosis. Clinical examination methods used in the diagnosis of various diseases, their etiology - internal, surgical, gynecological, infectious, parasitic. Value discipline for a master’s degree of veterinary medicine is growing with the introduction of specific farms, application of new technologies and productive animals, and feeding the growing number of pets.